

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
ім. Г. Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

ТЕЗИ

**ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ПОГЛЯД МОЛОДІ»**

**20 – 21 жовтня 2022 р.
м. Одеса**

УДК: [316.334.2:330.3]:316.64-053.6(477)

Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2022. – 147 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України з погляду молодих вчених. Були дослідженні теоретичні аспекти та запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Іванченкова Л.В. - д-р екон. наук, професор, в.о. директора ННПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Купріна Н.М. – д.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д., – к.е.н., доц.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

система фінансових норм і нормативів. Наявні фінансові норми за методом їх формування умовно можна розподілити на чотири групи. До першої групи належать норми, що централізовано затверджуються органами законодавчої та виконавчої влади (це ставки заробітної плати, розмір стипендій, ставки податків, деяких видів зборів і відрахувань). До другої групи належать норми, що ґрунтуються на матеріальних потребах. Це норми витрат на харчування в дошкільних та інших закладах освіти й охорони здоров'я, норми витрат на медикаменти, освітлення, опалення тощо. Третю групу складають норми, що визначаються міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, з огляду на загальні методологічні принципи створення й використання фінансових ресурсів. Це, зокрема, норми значної частини витрат бюджетних установ тощо. Четверту групу складають фінансові нормативи, що використовуються на загальнодержавному рівні й характеризують пропорції економічного та соціального розвитку. На сьогодні ця група найменш досліджена й остаточно не сформована [2, с. 113-114].

Формування і функціонування ефективного фінансового механізму являється актуальним і складним завданням, оскільки від наявних фінансових ресурсів і ефективності їх використання залежать результати діяльності суб'єктів господарювання і держави загалом.

Література

1. Тарасова О.В. Фінансовий механізм стійкого розвитку підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2016. Том 8, випуск 2. С. 59-63.
2. Василик О.Д. Теорія фінансів: підручник. К.: НІОС, 2010. 416 с.

АКТУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

**Андрєєва М.В., здобувач СВО «Магістр» ф-ту ЕБіК
Науковий керівник – д.е.н., проф. Немченко В.В.
Одеський національний технологічний університет**

Сучасні умови для ведення бізнесу потребують раціональних рішень щодо детального та точного формування обліку окремих підрозділів. Але завжди головною метою в процесі господарської діяльності будь-якого підприємства був і залишається чистий дохід. На прибутковість підприємницької діяльності завжди впливало безліч факторів: демографічна ситуація, відсоткові ставки податків, конкуренція, рівень інфляції країни та багато інших. Та в першу чергу організація роботи установ, націлених на отримання прибутку від виробничої діяльності залежить від грамотно сформованої стратегії ведення обліку за кожним підрозділом. Одним з головних є питання доцільного використання основних засобів, їх придбання або реалізація, списання та амортизація.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство (установа) утримує з метою використання їх у процесі виробництва (діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Об'єкт ОЗ визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів, під яким розуміють:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями та приладдям до нього;
- конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій;
- відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно;
- інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.

Придбані або створені основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на транспортування, встановлення, монтаж, налагодження;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

У разі коли основні засоби застаріли або з певних причин рівень їх функціональної роботи втратив очікувані обороти важливою умовою організації обліку основних засобів у виробництві стає проведення ремонтних робіт. Залежно від виду та мети ремонту відповідні витрати по-різному відображаються. Первісна (переоцінена) вартість основних засобів може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), визначену у порядку, встановленому податковим законодавством. Завдяки таким діям підприємства виробничих галузей забезпечують відмінну якість

вироблених товарів, що позитивно впливає на динаміку забезпечення коштами від господарської діяльності для гармонійної подальшої роботи.

При передачі кожного об'єкта основних засобів в експлуатацію за наказом керівника підприємства здійснюється оформлення основного засобу за належною документацією, а саме складається Акт приймання передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (Ф № 03-1).

Кожному об'єкту надається інвентарний номер, який наноситься на об'єкт і в подальшому проставляється у всіх документах, на підставі яких відбувається внутрішнє переміщення об'єкта, або його вибуття, а також в інвентарній картці (Ф № 03-6).

Інвентарна картка — реєстр аналітичного обліку основних засобів. У ній містяться такі дані: інвентарний номер, назва об'єкта, коротка технічна характеристика, місце експлуатації, дата введення в експлуатацію, рік випуску або будівництва, норма амортизації, дата вибуття з експлуатації, відомості про переоцінку, реконструкцію, модернізацію об'єкта та інші [1].

Форма ОЗ-1 застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку введення їх в експлуатацію, для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів з одного цеху (відділу, дільниці) до іншого, а також для виключення їх зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству. В цьому документі вказується первісна вартість об'єкта, місце експлуатації, його відповідність технічним умовам.

При отриманні (купівлі) основних засобів складається акт по одному примірнику на кожний окремий об'єкт. Складання загального акта, яким оформлюється приймання деяких об'єктів основних засобів, дозволяється лише при обліку господарського інвентарю, інструментів, обладнання і т.п., якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному календарному місяці.

При передачі основних засобів іншому підприємству акт складається в двох примірниках (для підприємства, яке отримує, і підприємства, яке здає основні засоби).

Списання основних засобів відбувається внаслідок невідповідності об'єкта основних засобів встановленим критеріям визнання активом, наприклад - через фізичне та моральне старіння, непридатність до подальшої експлуатації.

У разі ліквідації основних засобів за рішенням платника податку або з незалежних від платника податку обставин основні засоби (їх частина) викрадені, зруйновані чи підлягають ліквідації, або підприємство змушено відмовитися від використання цих основних засобів внаслідок загрози чи неминучості їх заміни, руйнування або ліквідації, платник податку у звітному періоді, в якому виникають такі обставини, враховує в фінансовому результаті залишкову вартість ОЗ, що ліквідуються. Згідно з пунктом 34 П(С)БО 7, фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається вирахуванням з доходу від вибуття основних засобів їх залишкової вартості, непрямих податків та витрат, пов'язаних з вибуттям основних засобів.

Списання можливе за таких обставин:

- з ініціативи підприємства;
- з причин незалежних від підприємства.

В актах на списання слід навести дані, що характеризують об'єкти ОЗ: рік виготовлення або будівництва об'єкта, дату його надходження на підприємство і початку експлуатації, первісну (переоцінену) вартість об'єкта, суму нарахованого зносу, передбачений і фактичний строк корисного використання, проведені ремонти, причини вибуття тощо. У разі списання ОЗ, які вибувають у результаті аварії або стихійного лиха, до акта додається копія акта аварії і зазначаються обставини стихійного лиха.

Типові форми первинної облікової документації з обліку ОЗ, які складаються при списанні:

1. Форма № ОЗ-3 «Акт списання основних засобів»: ця форма застосовується для оформлення вибуття ОЗ (крім автотранспортних засобів) при повному або частковому їх списанні. Акт складається у двох примірниках, причому перший передають до бухгалтерії, другий примірник залишається в особи, відповідальної за зберігання ОЗ, та є підставою для здачі на склад запчастин, що залишились у результаті їх списання, а також матеріалів, металобрухту тощо. Витрати на списання, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання об'єктів, відображають у розділі «Розрахунок результатів списання об'єктів» акта;

2. Форма № ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»: ця форма застосовується для оформлення списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа чи напівпричепа при їх ліквідації. Акт складається у двох примірниках, причому перший передається до бухгалтерії, другий примірник залишається в особи, відповідальної за зберігання ОЗ, та є підставою для здачі на склад матеріальних цінностей і металобрухту, що залишились у результаті списання. Витрати на списання, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання автотранспортних засобів, відображають у розділі «Розрахунок результатів списання автомобіля (причепа, напівпричепа)» акта.

Фінансовий результат від вибуття об'єктів ОЗ визначається відповідно до П(С)БО 7, згідно з яким із доходу від вибуття ОЗ слід вирахувати їх залишкову вартість, непрямі податки та витрати, пов'язані з вибуттям ОЗ. Деталі, вузли, агрегати й інші матеріали, отримані при розбиранні та демонтажу ОЗ, що ліквідуються, оприбутковуються з визнанням іншого доходу і зарахуванням на рахунки обліку матеріальних запасів, включаючи матеріальні цінності та деталі із вмістом матеріалів, які приймаються (збираються) спеціалізованими заготівельними (переробними).

У разі якщо здійснюється часткова ліквідація об'єкта ОЗ, його первісну (переоцінену) вартість і знос потрібно зменшити відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта.

Під впливом часу, сил природи та в процесі експлуатації основні засоби поступово зношуються. Вони втрачають свої первинні фізичні якості, знижуються їх техніко-експлуатаційні можливості, в результаті зменшується

реальна балансова вартість основних засобів.

Амортизація - економічний процес поступового перенесення вартості основних засобів в міру їхнього зношування на виготовлену продукцію і використання цієї вартості для відтворення засобів праці. {1}. Необхідність амортизації впливає з того, що основні засоби в процесі виробництва функціонують протягом багатьох років, але зберігають при цьому свою натурально-речову форму. Кожного року або кожного виробничого циклу вони переносять на новостворений продукт частину своєї вартості, яка пропорційна їхньому зношуванню за цей період.

Для відшкодування вартості зношеної частини основних засобів кожне підприємство здійснює амортизаційні відрахування. Ці відрахування включаються в собівартість виробленої продукції як витрати виробництва і реалізуються під час продажу товарів. Вони накопичуються у спеціальному амортизаційному фонді, що є джерелом відновлення спрацьованих основних засобів. Таким чином, амортизація забезпечує відшкодування в грошовому виразі вартості засобів праці в міру їхнього фізичного зносу в процесі виробництва.

Порядок нарахування амортизації основних засобів визначається П(С)БО 7 «Основні засоби» :

- починається: з місяця , наступного за місяцем, в якому об'єкт ОЗ став придатним для корисного використання.
- припиняється: з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта ОЗ; на період переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Строк корисного використання (експлуатації) основних засобів- це очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством, або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Метод амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу використання активу та фіксується в Положенні про облікову політику. Відповідно до П(С)БО 7, амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого.

За прямолінійним методом річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів. Вартість об'єкта, що амортизується, рівномірно списується (розподіляється) протягом строку його служби, що є дуже зручним в обліку будь-якого підприємства. При цьому річна норма та річна сума амортизації залишаються постійними протягом всього строку корисної служби об'єкта.

Суть цього методу полягає в тому, що амортизована сума переноситься на амортизацію рівномірно протягом строку корисної експлуатації активу: Амортизаційні відрахування дорівнюють різниці первісної та ліквідаційної вартості основних засобів поділеної на строк

корисної експлуатації.

Цей метод є найбільш прийнятним для списання основних засобів, що не підвладні впливу інших чинників, крім строку корисного використання. До таких основних засобів, зокрема, належать будівлі та споруди, загально виробниче устаткування та ін.

Метод зменшення залишкової вартості – це метод, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

Отже, економічне обґрунтування цього методу — нарахування більшої суми амортизації за перший рік використання об'єкта і поступове її зменшення в майбутньому.

Оскільки при застосуванні цього методу суму амортизації нараховують нерівномірно, так само нерівномірно накопичується сума зносу і зменшується залишкова вартість. Останнього року експлуатації об'єкта його залишкова вартість наближається до ліквідаційної.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості передбачає визначення річної суми амортизації як добутку залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.

При застосуванні методу прискореного зменшення залишкової вартості річна норма амортизації являє собою фіксовану (у відсотках) величину і застосовується до залишкової вартості об'єктів основних засобів. При цьому першого року експлуатації об'єкта ОЗ нараховується найбільша сума амортизації, відтак вона щороку зменшується.

Передбачувана ліквідаційна вартість не враховується при розрахунку річної норми амортизації. Тому останнього року експлуатації об'єкта річну суму амортизації обчислюють не за формулою, а як різницю між залишковою вартістю об'єкта на початок останнього року експлуатації і передбачуваною ліквідаційною вартістю.

Кумулятивний метод передбачає, що річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.

Кумулятивний коефіцієнт обчислюють на кожен рік використання об'єкта діленням кількості років, залишилися до кінця очікуваного терміну використана об'єкта ОЗ, на суму кількості років його корисного використання. Сума років (або цифр років) корисної експлуатації об'єкта — результат додавання порядкових номерів років, протягом яких функціонує об'єкт.

За виробничим методом місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів. Даний метод заснований на припущенні, що функціональна корисність об'єкта залежить не від часу, а від результатів його використання. При цьому строк корисної служби визначається кількістю продукції та обсягом послуг, які підприємство планує виготовити або надати з використанням об'єкта.

Для визначення ставки за цим методом інформація про термін корисного використання об'єкта не потрібна. Однак необхідна інформація про очікуваний обсяг виробництва, який може виражатися як у натуральних одиницях (штуках, метрах, тоннах та ін.), так і в грошових. Відповідно норма амортизації може встановлюватися на штуку, тонну, гривню та ін.

Перевага методу полягає в забезпеченні максимально рівномірного розподілу амортизаційної вартості на вироблену продукцію. Однак його використання обмежене. Він використовується передусім для розрахунку зносу основного технологічного устаткування, за яким визначається випуск продукції (обсяг робіт, послуг), і основним його недолік полягає у непростому визначенні сумарного виробітку об'єкту.

Застосування виробничого методу може використовуватись для всіх основних засобів за конкретними підрозділами (цехами, відділеннями або філіями) з нерівномірними обсягами у виробництві.

Висвітливши головні аспекти обліку основних засобів робимо висновки що з їх допомогою виробничі підприємства мають змогу контролювати правильність визначення первинної вартості основних засобів, аналізувати та простежувати відображення в обліку витрат, які були зроблені при надходженні об'єктів основних засобів на підприємство, розробляти цілісну картину щодо обліку основних засобів на підприємстві в цілому та в розрізі окремих елементів. Використовуючі такі дані обліку керівники підприємств разом з командою кваліфікованих спеціалістів можуть спокійно розробляти плани нових ідей для покращення роботи бізнесу, що призводить до посилення здорової конкуренції на ринку та покращенню стану економічних показників певного регіону.

Література

1. Офіційне видання державної фіскальної служби України / {Електронний ресурс}. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100009262-pbo-7-osnovni-zasobi>.

2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ф. Ф. Бутинець, О. С. Бородкін, А. М. Герасимович, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кужельний, Ю. І. Осадчий, П. Т. Саблук, Н. Г. Виговська, С. В. Івахненко, Л. П. Кулаковська; ред.: Ф. Ф. Бутинець; Житомир. інж.-технол. ін-т. – 3-тє вид., переробл. і доп. - Житомир : ПП "Рута", 2001. - 672 с.

3. Венгерук Н.П. Визнання основних засобів у фінансовому та податковому обліку / Н. П. Венгерук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2013. – Січень. – С. 34.

4. Дутчак І.Б. Документальне оформлення та облік надходження основних засобів на підприємство / І.Б. Дутчак // Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип.21.13. - С.188-194.

5. Лищенко О.Г., к.е.н. доцент кафедри обліку та аудиту Назаренко О.О. / {Електронний ресурс}. – Режим доступу: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_1_134

6. Про затвердження типових форм первинного обліку. Наказ Міністерства статистики України № 352 від 29.12.95. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>.

ВИКОРИСТАННЯ РЯДІВ ДИНАМІКИ В ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ

**В'язніков К. М., Корчаковська К. В. здобувачі СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК,
Наукові керівники: к.е.н., доц. Антонюк О.П.; д-р філософії, доц. Баранюк Х.О.
Одеський національний технологічний університет**

Часову послідовність значень економічних показників називають рядом динаміки. Це можуть бути хронологічні (моментні) та інтервальні ряди значень показників, які дають змогу аналізувати особливості розвитку економічного явища або процесу. Аналіз динамічних рядів дав можливість встановити: напрям зміни показників; тенденцію зміни показників; середній рівень показників. Одержані дані дають змогу прогнозувати характер зміни показника в майбутньому.

На базі даних динамічного ряду можна розрахувати такі аналітичні показники: абсолютний приріст, як різниця між наступним так і попереднім рівнями ряду динаміки; темп зростання, як відношення наступного рівня до попереднього або будь якого іншого рівня взятого за базу порівняння; темп приросту, як різницю між темпами зростання і 100; абсолютне значення одного відсотку приросту, як відношення абсолютного приросту до темпу приросту вираженому у відсотках. Розраховуються також середні показники динамічного ряду: середній рівень ряду; середній абсолютний приріст; середній темп зростання; середній темп приросту.

Розрахунок цих показників розглянемо на прикладі валового внутрішнього продукту (ВВП) України за 2017 – 2021 роки (табл. 1).